

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.212/2017/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd ügyintézése mellett a Szabó Balázs Gábor Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. Richter Attila ügyvéd ügyintézése mellett a Rátky és Társa Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű, a személyesen eljáró II.rendű alperes neve (címe) II. rendű és az ugyancsak személyesen eljáró III.rendű alperes neve (címe) III. rendű alperesekkel szemben szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 6.P.20.781/2016/15. számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 6350 (hatezer-háromszázötven) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

Az I. rendű alperes, valamint a II. rendű alperes, mint adós között 2008. július 18. napján teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt szerződésszámot viselő CHF elszámolási alapú kölcsönszerződés jött létre.

A kölcsönszerződés I.4. pontja akként rendelkezik, hogy „Felek kijelentik, és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita illetve banki igénykielégítés esetére vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön- és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb, a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az adós banknál vezetett számlái és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot. Ennek megfelelően a kölcsön és járulékaik nem vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az adós banknál vezetett számláiról illetve a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak. Felek/adós felkéri(k)

a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt vagy egyébként illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járuléai, továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a bank felkérésére az adósok banknál vezetett számlái, a bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői tanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják".

A kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg az I. rendű alperes pénzügyintézet mint zálogjogosult, valamint a II. rendű alperes mint a zálogjoggal biztosított kölcsönszerződés adója, a III. rendű alperes mint zálogkötelezett és a felperes mint a zálogjoggal terhelt ingatlan ingatlan-nyilvántartáson kívüli tulajdonosa között teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt „Jelzálogszerződés ingatlanra” megnevezésű zálogszerződés jött létre a kölcsönszerződésből származó fizetési kötelezettség biztosítására.

A teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kölcsönszerződés, valamint jelzálogszerződés megkötésével azonos napon közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés, jelzálogszerződés és készfizető kezességi szerződés került kiállításra, melynek az I. pont alatti része tartalmilag a fenti kölcsönszerződést, a II. pont alatti része a fenti jelzálogszerződést, míg a III. pont alatti része a készfizető kezességi szerződést foglalta magába azzal, hogy ez utóbbi szerződésben a perben nem álló K. L. készfizető kezességet vállalt az I. rendű alperes irányába a II. rendű alperes kölcsönszerződésből fennálló fizetési kötelezettsége teljesítésére.

A kölcsönszerződés alapján az I. rendű alperes a kölcsön folyósítására vonatkozó kötelezettségének eleget tett, a szerződés pedig - a felülvizsgált elszámolás és a „forintosítás” szerint módosult tartalommal - jelenleg is hatályban van.

A felperes a módosított kereseti kérelmében kérte annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes mint hitelező, valamint a II. rendű alperes mint adós között szerződésszám alatt létrejött teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kölcsönszerződés I.4. pontjában foglalt rendelkezése érvénytelen.

Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, a II. és a III. rendű alperesek hatályos érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság a 15. sorszám alatt meghozott ítéletében megállapította, hogy a felek között 2008. július 18. napján létrejött kölcsönszerződés I.4. pontjában foglalt azon kikötés, miszerint

„Felek kijelentik, és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita illetve banki igénykielégítés esetére vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön- és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb, a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az adós banknál vezetett számlái és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan

tartalmú bizonyítékot. Ennek megfelelően a kölcsön és járulékai nem vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az adós banknál vezetett számláiról illetve a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak. Felek/adós felkéri(k) a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt vagy egyébként illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járulékai, továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a bank felkérésére az adósok banknál vezetett számlái, a bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői tanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják",

érvénytelen. Megállapította, hogy a fentiekben idézett szerződéses kikötés 2008. július 18. napjától nem jelent kötelezettséget a szerződő felekre nézve, míg a felek közötti szerződés egyéb rendelkezései e kikötés mellőzésével kötik a feleket. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 46 000 Ft perköltséget.

Határozatának indokolása szerint a perbeli szerződés a régi Ptk. 685. §-ának e) pontja szerinti fogyasztói szerződésnek minősül.

A keresettel támadott szerződéses rendelkezés a régi Ptk. 205. és 209. §-ai szerinti általános szerződési feltételnek, és egyben fogyasztói szerződésben általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló szerződési feltételnek minősül.

A régi Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése alapján tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A régi Ptk. 209. §-ának (2) bekezdése alapján a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét és az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

A régi Ptk. 209. §-ának (3) bekezdése alapján külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

A régi Ptk. 209. §-ának (3) bekezdésében utalt külön jogszabály a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (R.), mely 1. §-ának (1) bekezdése alapján a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely

a) a szerződés bármely feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan jogosítja;

- b) kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e;
- j) a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

A régi Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalт tisztességtelen kikötés semmis. A semmiségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

A keresettel érintett szerződéses rendelkezés megítélésének jogszabályi környezetét részben a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.), részben a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.), részben pedig a Pp. 195. §-a és a végrehajtási perekre vonatkozó szabályozása, valamint a régi Ptk. 242. §-a alkotja.

A fentiek szerint a Kjt. 111. §-ának (1) bekezdése alapján közjegyzői okiratok az ügyleti okirat és a ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány), azzal, hogy az ügyleti okirat közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, a ténytanúsító okiratban pedig a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja jegyzőkönyvi vagy záradéki formában. A közjegyzői okirat a Kjt. 111. §-ának (2) bekezdése, valamint a Pp. 195. §-ának (1) bekezdése alapján közokiratnak minősül azzal, hogy az végrehajtási záradékkal látható el, és így közvetlen végrehajtás alapjául szolgálhat a Kjt. 112. §-ának (1) és (2) bekezdései, illetőleg a szerződés megkötésekor hatályban volt Vht. 21. §-ának (1) és (2) bekezdései, valamint a jelenleg hatályban lévő Vht. 23/C. §-ának (1) és (2) bekezdései szerinti feltételek teljesülése esetén. A közjegyzői okiratokhoz, mint közokiratokhoz fűződő speciális bizonyítási szabályokat a Pp. 195. §-a tartalmazza azzal, hogy a Kjt. 2015. július 1. napjától hatályos 130/A. §-a alapján a közokirat kiállítása az abban foglalt - vagy a közokiratba foglalt nyilatkozat alapjául szolgáló, illetve az alapján létrejött - jogügyletből eredő jogviszony tartalmával kapcsolatos polgári jogi igények érvényesítését nem akadályozza.

A perbeli tényállás mellett megállapítható, hogy a perbeli kölcsönszerződéssel azonos napon kiállított és azonos tartalmú kölcsönszerződést magába foglaló közjegyzői okirat maga az ügyleti okirat, mely az itt érintett szerződéses rendelkezéstől függetlenül tartalmazza a kölcsönösszeg visszafizetésére irányuló adósi (II. rendű alperes) kötelezettségvállalást, valamint minden további, a végrehajtási záradékolás feltételéül a Kjt. 112. §-ának (1) bekezdésében, illetőleg a szerződés megkötésekor hatályban volt Vht. 21. §-ának (1) bekezdésében, valamint a jelenleg hatályos Vht. 23/C. §-ának (1) bekezdésében megjelölt feltételt. Ami önmagában a kölcsönszerződést magába foglaló közjegyzői okirat alapján nem teljesül a végrehajtási záradékolás feltételei közül, az pusztán a Kjt. 112. §-ának (2) bekezdésében, illetőleg a szerződés megkötésekor hatályban volt Vht. 21. §-ának (2) bekezdésében és a jelenleg hatályos Vht. 23/C. §-ának (2) bekezdésében szabályozott további és eshetőleges feltétel, miszerint ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. Ezen rendelkezésekből következően, ha a szerződés az abban kikötött teljesítési határidő

(futamidő) előtt bármely okból megszűnik, - tipikusan hitelezői felmondás miatt -, akkor a végrehajtási záradék kiállításához a kölcsönszerződést magába foglaló közjegyzői okirat mint ügyleti okirat nem elégséges, hanem a fizetési kötelezettség lejártát, esedékessé válását előidéző feltétel - tipikusan a felmondás - tényének és joghatályának közjegyzői okirattal történő igazolása is szükségszerű (pl.: BH.2002.491., BH.2003.326., BDT.2001.548.). Az adott feltételt biztosító közjegyzői okirat lesz vagy lehet a felek jogviszonyában a későbbiekben a Kjt. 111. §-ának (1) bekezdése és 142. §-ának (1) és (2) bekezdései szerinti közjegyzői tanúsítvány. Az itt taglalt és a keresettel támadott szerződéses rendelkezés tartalmilag ezen utóbbi közjegyzői tanúsítványt érinti, és az annak elfogadására vonatkozó II. rendű alperesi szerződéses nyilatkozatot rögzíti. Az adott szerződéses rendelkezés ennyiben nem is minősülne tisztességtelennek, sőt ennyiben szükségtelen szerződéses rendelkezés is volna, hiszen a szerződés esetleges idő előtti megszűnése esetén az adós tartozásának esedékessé válását, mint végrehajtási záradékolási feltételt közjegyzői tanúsítvány az adott szerződéses rendelkezéstől függetlenül, pusztán a jogszabályi környezet alapján is tanúsíthatja, a végrehajtási záradékkal történő végrehajtás elrendelésére pedig szintén a szerződéses rendelkezéstől függetlenül pusztán a vonatkozó jogszabályi környezet alapján is a jogi lehetőség biztosított. A lejárttá vált tartozásnak a hitelező nyilvántartásai szerinti összegét pedig szintén az adott szerződéses rendelkezéstől függetlenül közjegyzői tanúsítvány tartalmazhatja (akár pl. a tartozást idő előtt esedékessé tevő felmondás tartalmi részeként, akár attól függetlenül).

A keresettel érintett szerződéses rendelkezés azonban tartalmilag többet foglal magába azzal, hogy a fogyasztó adós arra vonatkozó jognyilatkozatát rögzíti, miszerint a hitelező bank által egyoldalúan a számlái, nyilvántartásai és könyvei alapján meghatározott összegszerűséget a kölcsönszerződésből fennálló objektív tartozásának összegszerűségeként, és az erről kiállított közjegyzői okiratot a kölcsönszerződésből származó tartozásának az objektív összegszerűségét tanúsító közokiratként fogadja el. Így a keresettel támadott szerződéses rendelkezésből az első bekezdés kifejezetten azt a tartalmat hordozza magában, hogy bármely, a szerződő felek közötti elszámolási vita esetén az adós aktuálisan fennálló kölcsön és bármely egyéb tartozásának az összegszerűségét a bank által egyoldalúan vezetett számlák és nyilvántartások adatai alapján határozható meg, melyről az így kiállított közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt az adós „mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot” fogadja el. Ugyanez a tartalom érhető tetten a keresettel támadott szerződéses rendelkezés második és harmadik bekezdéseiben is. A szerződéses rendelkezés ezen tartalmi részében olyan „biankó-tartozáselismerés”, mely indokolatlanul, egyben a jóhiszeműség és tisztesség követelményeit sértő egyoldalú hatalmassággal ruházza fel az I. rendű alperest a szerződésből származó fogyasztói tartozás összegszerűségének egyoldalú, ám objektív meghatározására. Ezen tartalmi részében ezért a vonatkozó szerződéses rendelkezés a régi Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése szerinti tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségi okot valósít meg, mely a régi Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján időbeli korlát nélkül hivatkozható semmisségi (relatív semmisségi) ok a R. egyes tételes rendelkezéseitől függetlenül is.

A fentiek mellett az adott szerződéses rendelkezés közvetetten megvalósítja a R. 1. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerinti feltételt azáltal, hogy a hitelező bank egyoldalú előadása (a számláinak, nyilvántartásainak és könyveinek az általa egyoldalúan vezetettek szerinti tartalma) alapján kiállítandó közjegyzői okirat tartalmát elszakítja az e mögött ténylegesen álló és pusztán egyoldalú előadástól, és azt objektivizálja. Ezen objektivizált tartalom pedig visszakövetkeztetést enged és tesz lehetővé az adósi teljesítés szerződésszerűségének a megítélésére, mely így tartalmilag olyan helyzetet eredményezhet, melynek révén a hitelező az általa egyoldalúan előtárt, előadott, ám objektívként elfogadtatott körülményekre alapozva maga határozhatja meg az adós teljesítésének szerződésszerűségét, vagylagosan az adós szerződésszegését.

A szerződéses rendelkezés sérti továbbá a R. 1. §-a (1) bekezdésének j) pontját is. A kölcsönszerződést magába foglaló közjegyzői okirat alapján a közvetlen végrehajtásra, az adott okirat végrehajtási záradékolására, valamint az ehhez szükséges feltétel esetén az adott feltétel közjegyzői tanúsítványban történő igazolására az adott szerződéses rendelkezéstől függetlenül, pusztán az irányadó jogszabályi környezet rendelkezései alapján a jogi lehetőség biztosított. A keresettel támadott szerződéses rendelkezés ezért nem érinti a közvetlen végrehajthatóság kérdéskörét, és úgyszintén nem érinti a kölcsönszerződést magába foglaló közjegyzői okirathoz, valamint az az alapján végrehajtási záradékkal elrendelt közvetlen végrehajtáshoz kapcsolódó jogi helyzeteket, és ezen belül a vonatkozó bizonyítási terheket sem. A közjegyzői okirattal szemben is helye van bizonyításnak, ezt pedig a végrehajtás esetleges elrendelése sem zárja ki - (BH.2006.255.), a Kjt. fentiekben már idézett és 2015. július 1-től hatályos 130/A. §-a pedig egyértelművé teszi, hogy pusztán a közokirati forma a közokiratba foglalt jogügyletből eredő jogviszony tartalmával kapcsolatos polgári jogi igények érvényesítését nem akadályozza.) Azzal azonban, hogy az érintett szerződéses rendelkezés a jövőben bármikor és bármilyen célból kiállítandó („elszámolási vita”), a hitelező által egyoldalúan meghatározható tartalmú (összecszerűségű) közjegyzői okirat tekintetében már előzetesen az abban foglaltak objektív tényként való elismerésére kényszeríti a fogyasztó adóst - túl azon, hogy az ilyen jellegű előzetes tartozáselismerés minden további körülménytől függetlenül a régi Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése szerint tisztességtelen -, a fogyasztói oldalon a bizonyítási terhet hátrányosabbá teszi, mert egyrészt ha az adott rendelkezés egyébként érvényesnek minősülne, úgy ahhoz „bekapcsolná” a régi Ptk. 242. §-a szerinti tartozáselismerésre vonatkozó speciális bizonyítási kötelezettséget, másrészt, mert ettől is függetlenül önmagában jogértelmezési kérdést generál, hogy az összecszerűséget érintő esetleges jogvita esetén az adott szerződéses rendelkezéssel körülvett közjegyzői tanúsítvány hogyan nyer értelmezést akár a bizonyítékok értékelése körében, akár a bizonyítási terhelés alakulása körében. Ennek a jogértelmezésnek pedig a felperesi fogyasztó helyzetére kedvező - a szerződéses rendelkezés hiányában fennálló helyzethez képest kedvezőbb - értelmezése nem, pusztán a fogyasztóra terhebb értelmezése képzelhető el.

A R. 1. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerinti feltétel az adott rendelkezés tekintetében nem állapítható meg, figyelemmel arra, hogy a támadott szerződéses rendelkezés sem közvetlenül, sem közvetetten nem vonatkozik a szerződés feltételeinek értelmezésére.

A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság a keresettel támadott szerződéses rendelkezés tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségét a rendelkező részben foglaltak szerint megállapította.

A régi Ptk. 209. §-ának (5) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

A keresettel érintett szerződéses rendelkezés tisztességtelensége azon alapult, hogy az az I. rendű alperes által egyoldalúan előadott, előtárt adatok (a maga által vezetett számlái és nyilvántartásai) alapján teszi objektív tényként megállapíthatóvá a szerződésből fennálló fogyasztói tartozás összegét (ráadásul nem szorítkozik kizárólag a végrehajtási eljárásokra, hanem a szerződéses rendelkezés szövegébe beleérthető a bármely „elszámolási vita” esetkore is), mely tisztességtelennek minősülő szerződéses tartalom tekintetében nincs olyan jogszabályi rendelkezés, mely akár kógens, akár diszpozitív jelleggel azonos tartalmú rendelkezést tartalmazna, vagylagosan ilyen szerződéses tartalomra vonatkozó előírást tartalmazna. Így a tisztességtelenségi elemet magában hordozó szerződéses tartalom, valamint a régi Ptk. 209. §-ának (5) bekezdésében foglaltak relációjában inadekvát az I. rendű alperes részéről a perben hivatkozott Vht. 21. §-a, tartalmilag a régi Hpt. 2. számú mellékletének 10.3. pontja, a Pp. 195. §-a, a Kjt. 111-112. §-ai és a 196/2007. (VII. 30.) Korm. rendelet 115. §-a egyaránt. Az I. rendű alperes részéről hivatkozott PSzÁF-Bázel II. Validációs Kézikönyv pedig jogszabálynak nem minősül, túl azon, hogy az I. rendű alperes értelmezésével szemben sem annak az általa a perben idézett szövege, sem annak a 196/2007. (VII. 30.) Korm. rendelet 15. §-ának az általa idézett rendelkezésével együttes tartalma arra a szerződéses tartalomra, mely miatt az elsőfokú bíróság a tisztességtelenséget megállapította, kötelező iránymutatást vagy előírást tartalmilag sem hordoz magában.

A támadott szerződéses rendelkezés érvénytelenségnek jogkövetkezményét az elsőfokú bíróság a 2/2012. PK. vélemény 8.a) és 8.b) pontjai indokolásában foglaltak szerinti az ítélet rendelkező részében állapította meg.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az I. rendű alperest a felperes perrel felmerült költségeinek megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj megállapításánál figyelemmel volt arra, hogy a felperesi képviselő a peren kívüli munkavégzéséről tételes kimutatást nem terjesztett elő, a per tárgyalásain pedig nem jelent meg. A II. és a III. rendű alperesek perköltségben való marasztalását a Pp. 78. §-ának (2) bekezdése alapján mellőzte.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatásával a kereset elutasítását, vagylagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítása mellett. Álláspontja szerint hiányzott a Pp. 123. §-ában előírt egyik feltétel (jogmegóvás szükségessége), amely vizsgálatának elmulasztásával az elsőfokú bíróság eljárásjogi hibát vétett. A ténytanúsítvánnyal szemben a felperesnek lehetőségében áll az abban foglaltakat vitatni, továbbá amúgy is a felperest terheli a

bizonyítás abban a vonatkozásban, hogy az I. rendű alperes által nyilvántartott összegtől eltérő teljesítést eszközölt, ezért nem fordult meg a bizonyítási kötelezettség. Végezetül utalt arra, hogy a pénzügyi intézmény a szerződést a gazdasági tevékenysége körében kötötte meg, s a fogyasztó tartozásának nyilvántartása, annak aktualizálása nem jogosultsága, hanem kötelezettsége, míg ilyen kötelezettség a fogyasztó oldalán nem jelentkezik.

A felperes a fellebbezési ellenérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak az alperes fellebbezésével támadott részében. Hivatkozott több jogerős döntésre, melyek az álláspontját igazolják.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt alaptalannak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és abból helytálló végkövetkeztetésre jutott, aminek az indokait is maradéktalanul osztotta az ítélet tábla.

A per tárgyává tett kölcsönszerződésben kikötött szolgáltatás magáncélú felhasználásra irányult, fogyasztói kölcsönszerződésnek minősült, ebből következően a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (DH.2.tv) rendelkezései szerint kellett eljárni, amely hatálya annak 1. §-a (1) és (1a) bekezdésének értelmében a 2004. május 1. és 2014. július 19. között kötött azon fogyasztói kölcsönszerződésre terjed ki, amely deviza alapú (devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott és forintban törlesztett) vagy forint alapú hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha annak részévé a 3. §-ának (1) bekezdése vagy 4. §-ának (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel vált, illetve azon deviza alapúnak nem minősülő devizahitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, amelynek részévé vált a 4. §-ának (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel. Mivel azonban az érdemben vizsgált, keresettel érintett szerződéses kikötések nem eredményeznek fizetési kötelezettséget, azok érvénytelenségével kapcsolatosan marasztalás nem kérhető, ezért helytállóan mellőzte az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződésre egyébként irányadó törvény 37. §-ának (1) bekezdése szerinti felhívást.

A fellebbezésben írtakkal ellentétben a bizonyítási kötelezettséget a fogyasztó hátrányára megváltoztató szerződéses kikötés tisztességtelensége, s ezáltal érvénytelensége tekintetében fel sem merülhet a jogvédelem szükségességének a hiánya.

A szerződéskötés időpontjában hatályban volt R. 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjai szerint nem minősül önmagában tisztességtelennek az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a mindenkori kölcsönösszeg meghatározása során a banki üzleti könyvek jelentik a kiindulópontot akkor, ha az nem tartalmaz olyan adósi nyilatkozatot, hogy feltétlenül és ellenvetés nélkül aláveti magát a bank részéről készített kimutatás adatainak, és nem

tartalmaz kinyilatkoztatást arra sem, hogy a bank által a saját üzleti könyvei alapján készített és közjegyzői okiratba foglalt tartozáskimutatást, mint közjegyzői ténytanúsítványt fogadja el a fennálló kölcsöntartozása közokirati tanúsításaként.

A perbeli szerződéses rendelkezés azonban nem a fenti esetkörbe tartozott, mivel a közokirati tanúsításra kiterjedő egyoldalú és feltétlen alávetésből következően a fogyasztó hátrányára határozta meg a szerződésszerű teljesítés megállapítását, és változtatta meg a bizonyítási terhet. Alapesetben ugyanis nem a fogyasztónak kell bizonyítania, hogy a pénzügyi nyilvántartásától eltérő összegű teljesítést eszközölt, hanem a pénzügyi kötelezettsége az adós szerződésszegésének bizonyítása.

A kikötésben az adós nem pusztán a tartozása tanúsításának a formáját ismerte el, mert a közjegyzői tanúsítványt a tartozás mindenkor összegének a közokirati tanúsításaként fogadta el, annak vetette alá magát, hogy a tartozása mértékét a bank közlése alapján tanúsítsa a közjegyző. A kikötésnek pedig az a következménye, hogy a hitelező dönt az adós szerződésszerű teljesítéséről, a kikötés a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára megváltoztatja. A szerződéses kikötésen alapuló közjegyzői okirat közokiratnak minősül. A Pp. 195. §-ának (1) bekezdése alapján pedig a közokirat teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, azaz az adós tartozásának a tényét és a tartozás mértékét. Azzal szemben a fogyasztó adós kényszerül a (6) bekezdés szerinti ellenbizonyításra, annak a bizonyítására, hogy a közokiratban foglalt adat, tény - azaz a bankkal szembeni tartozásának a ténye vagy az összege - nem felel meg a valóságnak; a bizonyítási teher megfordulása pedig az igényérvényesítéssel szembeni védekezés elnehezítése folytán a felperesre egyértelműen hátrányos. Mindez a R. 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjai szerinti tilalomba ütközik.

A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 111. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az ügyleti okirat közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, a ténytanúsító okiratban pedig a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja jegyzőkönyvi vagy záradéki formában; a 112. §-ának (1) bekezdése értelmében a közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét, míg a 113. §-a szerint a közjegyző felel azért, hogy a közjegyzői okirat a valóságnak megfelelően tartalmazza a közjegyző jelenlétében történt tényeket. A felhívott jogszabályi rendelkezésekből nem vezethető le olyan értelmezés, hogy az alaki kellékek vizsgálatán felül a közjegyzőnek a fennálló tartozásösszegeinek a kiszámítását is ellenőriznie kellene, ebből következően a közjegyzői okirat és a ténytanúsítvány kiállításának garanciális rendelkezései nem változtatnak az adós szerződésszerű teljesítésének a hitelező általi meghatározásán és a közokirattal szembeni ellenbizonyítási kötelezettségen.

Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg a kölcsönszerződés kifogásolt pontjának érvénytelenségét, amelynek joghatásaként - az érvénytelen rész nélkül teljesíthető szerződés alapján - a feltétel a felekre a szerződéskötéstől kezdődően nem jelent kötelezettséget.

Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint helybenhagyta a Pp. 254. §-ának (3) bekezdése értelmében annak helyes indokai alapján, s csupán a fellebbezés szükségeltette kiegészítéssel.

Az I. rendű alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte őt az ítéltábla a jogi képviselővel eljáró felperes javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (3) és (5) bekezdései, valamint 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján az ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére, amellyel összefüggésben a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Debrecen, 2017. június 7.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő